



**ความสัมพันธ์ระหว่างการทำเนิงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอน
ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครพนมเขต 2**
**The Relationship between Supervision Procedure within the School
and Instruction Efficiency of Teacher under the Office of Nakhon Phanom
Educational Service Area 2**

เรืองกิตติ วัชชุม¹ รศ.ดร. จำนง วงษ์ชาชม² และ ดร. วนิดา หงษ์มนีรัตน์³
Ruenggit Wachoom¹ Assoc. Prof. Dr. Chumnong Wongchachom²
and Dr. Wanida Hongmaneerat³

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² Ph. D. (Information Science) รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ Ph. D. (Development Education) อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ ระหว่างการดำเนินงาน ตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้ให้ ผู้รับการนิเทศและเพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในและประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครพนม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน จำแนกเป็นผู้ให้การนิเทศ 100 คน ผู้รับการนิเทศ 230 คน โดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.39-0.98 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.35-0.81 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ ที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินตาม กระบวนการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการสอนของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) การดำเนินงานตาม กระบวนการนิเทศภายใน ตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยผู้ให้การนิเทศมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในสูงกว่าผู้รับการนิเทศ 4) ประสิทธิภาพการสอน ของครูตามความคิดเห็นของการดำเนินงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้รับการนิเทศ มีความคิดเห็นของครูสูงกว่าผู้ให้การนิเทศ 5) ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 6) ผู้ให้การนิเทศและผู้รับ การนิเทศที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ 7) การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวมสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 8) การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในที่ควรพัฒนาคือขั้นตอนเตรียมการนิเทศและ การปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศและควรพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้าน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศภายใน / ประสิทธิภาพการสอนของครู



ABSTRACT

The purposes of this research were to investigate relationships between supervisors' and supervised teachers' opinions, and to find an improvement guidelines for school teachers' teaching efficiency based on the internal supervision. Those teachers were teaching at schools under the Office of Nakhon phanom Educational Area 2. The subjects of the study were 330 people classified into 100 school supervisors and 230 teachers who were supervised, collected by means of multi-stage random sampling. There were two research instruments: The operating question based on the internal supervision procedures, with the discrimination value between 0.39 – 0.98 and the reliability of 0.96, and the teachers' teaching efficiency questionnaire with the discrimination value between 0.35 – 0.81 and the reliability of 0.95. The statistics used to analyze the data were percentage, standard deviation, t-test (Independent Samples), one-way ANOVA, Pearson's Product-Moment Correlation. The results of the study revealed that 1) The overall operations based on the internal supervision procedures was at a high level, 2) The overall teachers' teaching efficiency was at a high level, 3) The supervisors' and supervised teachers' opinions of overall operations based on the internal supervision procedures, were significantly different in all aspects at a level of .01, 4) The overall and individual aspects of teachers' teaching efficiency were significantly different in all aspects at a level of .05, while the supervised teachers' opinions on the topic were higher than those of the supervisors', 5) The supervised teachers and the supervisors working in different sizes of school had insignificantly different opinions of overall and individual aspects of the operations based on the internal supervision procedures, 6) The supervised teachers and the supervisors working in different sizes of school had insignificantly different opinions of overall and individual aspects of teachers' teaching efficiency, 7) The operations based on the internal supervision procedures and the teachers' teaching efficiency had an overall positive relations at a significant level of .05, and 8) The operations based on the internal supervision procedures that should be improved were supervision preparation and supervision development, while the teachers' teaching efficiency that should be improved were curriculum management, learning management, analysis synthesis and research for learner improvement, and relationship and cooperation creation with community for leaning management.

Keywords : Internal Supervision Procedure / Instruction Efficiency of Teacher

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้สถานการณ์โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นปัจจัยท้าทายที่ประเทศไทยเผชิญในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาในอดีตภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมไทย ส่งผลกระทบเชิงบวกและลบต่อสังคมเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การพัฒนาในอนาคต จึงจำเป็นต้องมุ่งไปสู่ความสมดุลและยั่งยืนให้มีความสำคัญ ต่อระบบพึ่งพาตนเองเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทุน ที่มีอยู่ในประเทศทั้งทุนทางสังคมเศรษฐกิจและทุนทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ทุนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งผลต่อความเข้มแข็งของประเทศ การก้าวเข้าสู่ระบบสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง การกำหนดนโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้หรือที่เรียกว่าทุนทางปัญญาของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะระบบสังคมเศรษฐกิจแบบใหม่จะให้ความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ความรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ส่งผลให้ต้องใช้การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับฐานความรู้ของประเทศรวมทั้งองค์กรต่างๆ จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อการเรียนรู้ สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และบุคลากรและแรงงานต้องมีความรู้และทักษะหลายด้านเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้จักเพิ่มเติมความรู้และทักษะใหม่ๆ ให้แก่ตนเองสามารถปรับตัวและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสต่างๆ ที่เกิดขึ้น (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. 2550 : 1)

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2554) พบว่าแผนทั้ง 2 ช่วง มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาคน โดยยึด

คนเป็นศูนย์กลางซึ่งผลของการพัฒนาดังกล่าว พบว่าคนไทยมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเนื่องมาจากการ มีหลักประกันสุขภาพ อีกทั้งปัญหาเสพติดก็ลดลงแต่กับประสบปัญหาวิกฤติค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมเชื่อมโยงถึงการดำเนินชีวิตความประพฤติ ความคิด ทศนคติของคนในสังคมที่แนวโน้มเสื่อมถอยลง สภาพครอบครัวอ่อนแอพ่อแม่จำนวนมากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทการใช้ชีวิตครอบครัวไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอน บุตรหลานให้เกิดการพัฒนาทั้งร่างกายจิตใจและสติปัญญา ประกอบกับสถาบันทางสังคม สถานศึกษา สถาบันทางศาสนา ยังไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ในการเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีของสังคม การก้าวเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ประเทศไทย ยังต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้อันเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการบูรณาการที่มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนทั้ง 2 ฉบับที่ผ่านมา และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของแผนพร้อมทั้งสร้างเครือข่ายในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงแผนระดับชาติลงสู่แผนระดับต่างๆ (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. 2550 : 2)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ช่วยพัฒนาคน ในชาติให้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะตรงกับความต้องการของสังคมและประเทศการศึกษาเป็นฐานอำนาจที่สำคัญของประเทศชาติ (รุ่ง แก้วแดง. 2540 : 26) หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้คือการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การนิเทศการศึกษามีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นการช่วยเหลือให้ครูมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น (สุทธนู ศรีไสย์. 2549 : 6)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ว่า เป็นอย่างไร ผู้ให้และผู้รับการนิเทศมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อย่างไร ประสิทธิภาพการสอนของครูที่เป็นผลจากการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นอย่างไร ผู้ให้และผู้รับการนิเทศมีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่รวมทั้งการนิเทศภายในโรงเรียนกับ

ประสิทธิภาพการสอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่และเป็นอย่างไร ผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลที่สามารนำไปพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนและประสิทธิภาพการสอนของครู เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

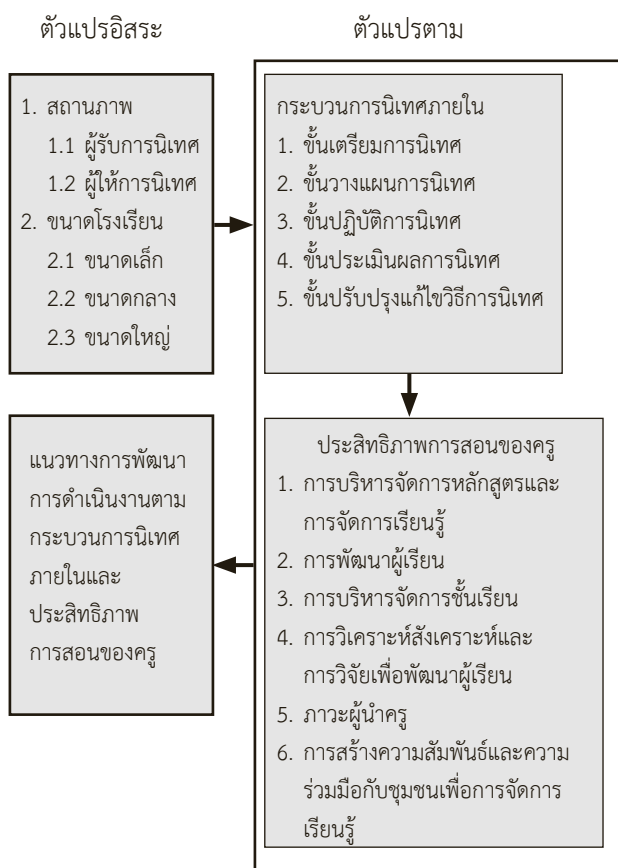
1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน ตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศ
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศ
4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศ
5. เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน
6. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอน ของครู
8. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

- การศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐาน ดังนี้
1. การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศแตกต่างกัน
 2. ประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศแตกต่างกัน
 3. การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความแตกต่างกัน
 4. ประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความแตกต่างกัน
 5. การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก



กรอบแนวคิดการวิจัย



วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้วิจัย ได้แก่ ผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2553 ประกอบด้วย ผู้บริหาร 208 คน และครู 1,915 คน รวม 2,123 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจากตารางสำเร็จรูปของเคริจซ์และมอร์แกน (วโร เพ็งสวัสดิ์. 2550 : 28) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน จำแนกผู้ให้การนิเทศ 100 คน ผู้รับการนิเทศ 230 คน ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39-0.98 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.35-0.81 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำหนังสือจากสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนมถึงผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศใน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ ตอบแบบสอบถามผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 ฉบับ ได้กลับคืนมา จำนวน 330 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สันระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ
3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

3.1 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 “การดำเนินงานนิเทศภายในและประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศอยู่ในระดับมาก” โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 “การดำเนินงานนิเทศภายในและประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศที่มีสถานภาพต่างกัน มีความแตกต่างกัน” โดยใช้การทดสอบที

3.3 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 “การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในและประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศปฏิบัติหน้าที่โรงเรียนขนาดต่างกันแตกต่างกัน” โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

3.4 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 “การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้ให้การนิเทศกับประสิทธิภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์กันในทางบวก” โดยใช้การหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

3.5 การหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน และประสิทธิภาพการสอนของครู โดยการหาความถี่จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศโดยรวมแตกต่างกันโดยผู้ให้การนิเทศมีความคิดเห็นการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในสูงกว่าผู้รับการนิเทศ
4. ประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันโดยผู้รับการนิเทศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครูสูงกว่าผู้ให้การนิเทศ
5. ผู้ให้และผู้รับการนิเทศที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
6. ผู้ให้และผู้รับการนิเทศที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
7. การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวมสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
8. การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในที่ควรพัฒนาคือขั้นตอนเตรียมการนิเทศและขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศ และควรพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูด้านบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิเคราะห์สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามสมมติฐานดังนี้

1. การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากงานบริหารวิชาการเป็นงานหลักซึ่งครอบคลุมไปถึง การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาระบบประกันคุณภาพภายในแล้ว

ยังรวมถึงการนิเทศภายในซึ่งเป็นงานที่ต้องดำเนินการเป็นระบบต่อเนื่องผู้บริหาร ครูต้องดำเนินการร่วมกันทั้งในฐานะ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้มีการปฏิรูปการศึกษาและระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับเพื่อควบคุมคุณภาพและติดตามผลการดำเนินงานและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2550 : 511-519) ที่เสนอไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายจำเป็นต้องระดมความคิดจัดทำแผนนิเทศและโครงการนิเทศร่วมกันให้การปฏิบัติดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนั้นการนิเทศการศึกษาได้นำกระบวนการนิเทศภายใน 5 ขั้นตอนของกรมวิชาการมาใช้และยังสอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ของปรวัตร แก้วฝ่าย (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการใช้กระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา แสงทรัพย์ (2544 : 65-67) ที่ศึกษาเรื่องการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเขตการศึกษา 5 พบว่าการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านวัสดุสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดประเมินผล ด้านห้องสมุด ด้านการนิเทศภายใน ด้านการประชุมอบรมวิชาการและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ฉัตรชัย พึ่งตน (2545 : 58-61) ที่ได้ศึกษา เรื่องบทบาทการนิเทศการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากทุกภารกิจ ซึ่งการนิเทศการศึกษา มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการ เพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวณี ตรีพุทธรัตน์ (2545 : 6-13) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาตนเองในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมี



ประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกฝ่าย ต้องอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน

2. ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศ โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาให้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหาร จัดการศึกษา มีการกระจายอำนาจการบริหารแบบมุ่งเน้นผลงานให้ประชาสังคมเข้ามา มีส่วนร่วมในทุกระดับ หน่วยปฏิบัติต้องจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีความสอดคล้องทั้งแผนงานแผนเงินและแผนพัฒนาคน โดยใช้หลักบูรณาการและปฏิบัติได้จริงนโยบายการปฏิรูป ให้มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของอุดมสิน คำมุงคุณ (2550 : 96) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศภายในโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมากและสอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด สร้อยน้ำ (2542 : 2-3) ที่ได้กล่าวว่าการสอนของครูนับว่าเป็น สิ่งสำคัญส่วนหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พฤติกรรมที่ครูต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงนั้นจะขึ้นอยู่กับวิธีการจัดการสอนของครูและการเรียน ของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ คิวเรียคู (Kyriacou. 1997 : 10) ที่กล่าวถึงการสอนที่มีประสิทธิภาพว่าการมุ่งเน้นที่กิจกรรมในชั้นเรียน โดยเฉพาะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและจากการศึกษาแนวคิด ของเบอร์ลินเนอร์และทิกูนอฟ (Berliner & Tikunoff, n.d.) สมิตี เพียรการคำ (2541 : 31-32 ; อ้างอิงมาจาก Armstrong. 1973) เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งมีองค์ประกอบ 9 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อถือศรัทธา ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรด้านการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อนำจิตวิทยาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนด้าน กลวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มความสามารถโดยใช้เทคนิคการสอนหลายรูปแบบด้านการควบคุมชั้นเรียนเพื่อให้ นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนตามที่หลักสูตรกำหนด ด้านการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข ด้าน

การให้ความเป็นธรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น และเรียนด้วยความสบายใจด้านการวัดและประเมินผล เพื่อวัดความรู้ความสามารถผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านบุคลิกลักษณะของครู เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อถือศรัทธาและมีความเป็นกันเองกับครูซึ่งจะทำให้การสอนของครูบรรลุผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

3. การเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้รับการนิเทศโดยภาพรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานทั้งนี้อาจเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ทุกโรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานและขึ้นกับบริบท จุดอ่อนจุดแข็งของโรงเรียนความต้องการของชุมชนการนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ทำให้การนิเทศภายในเป็นภารกิจที่ผู้บริหารและครูต้องดำเนินการร่วมกัน ทั้งในฐานะ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และขึ้นกับความจำเป็นของโรงเรียนจึงทำให้ผู้บริหาร และครูมีความเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวัฒน์ บำรุงสวัสดิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกระบวนการนิเทศภายในกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการนิเทศภายในของ ผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศ โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัย สำคัญทางสถิติ ซึ่ง สอดคล้องกับสมมติฐานทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา ทำให้มีการปรับเปลี่ยน โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา มีการกระจายอำนาจ การบริการจัดการสู่ท้องถิ่นและหน่วยงานปฏิบัติมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เป็น หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาการปฏิรูปครูและบุคลากร ทางการศึกษา การปรับระบบทรัพยากรเพื่อการศึกษา การปรับปรุง สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมสิน คำมุงคุณ (2550 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างวิธีการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของ ครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย พบว่าเมื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของ ครูระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนโดยรวมพบว่า มีความ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในทั้ง 5 ขั้นตอน ไม่เท่ากันขึ้นกับปัญหาความจำเป็นตามขนาดของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตย์ วงศ์ละคร (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่าการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน

6. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ด้านการพัฒนาผู้เรียนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนด้านภาวะผู้นำครู และด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยมากกว่าส่วนด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการกระจายอำนาจ ทำให้ สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารและตัดสินใจดำเนินงานทุกภารกิจ ได้อย่างเต็มที่ สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชนและสังคม และมีการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน จึงส่งผลให้โรงเรียนขนาดกลางมีความคล่องตัว มีความพร้อมกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

7. การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับตามสมมติฐานที่ว่าไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเป็นหัวหน้าหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลให้การจัดการศึกษา

ของโรงเรียนดำเนินการไปได้และประสบผลสำเร็จ ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถรอบด้าน ทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุทธนู ศรีไสย์ (2549 : 1-2) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีส่วนสำคัญ อย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูซึ่งเป็นผู้สอน มีจุดมุ่งหมายที่ตรงกันก็คือ ต้องการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น และยังสอดคล้องกับแนวคิด ของ เสาวณี ตรีพุทธรัตน์ (2545 : 6-13) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู ซึ่งเป็นผู้สอนหลักในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพรา กิตติศรีวรพันธ์ (2552 : บทคัดย่อ) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับแนวคิดของชาลี มณีศรี (2542 : 87-90) ที่ว่าการที่ครูมีส่วนร่วม ในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผนนิเทศ ขั้นการจัดองค์การ ขั้นการนำ ขั้นการควบคุม และขั้นการประเมินผลการนิเทศ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการช่วยเหลือครูในการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพ การสอน การนิเทศภายในโรงเรียนทำให้ครูเข้าใจ พฤติกรรม ความต้องการของนักเรียน ทำให้ครูสามารถสอนและจัดกิจกรรมสนองความต้องการของนักเรียน ได้มากที่สุดการเรียนการสอนได้ผลเต็มที่ที่สามารถดำเนินการสอนบรรลุปรัชญาและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ให้มีการฝึกอบรมทักษะกระบวนการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับโรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยตรงและหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับสูงขึ้น
2. ให้มีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ



ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษา
2. ควรศึกษาวิจัยในลักษณะวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรชัย พึ่งตน. (2545). บทบาทการนิเทศการสอนของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ซารี มณีศรี. (2542). การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- ปรวัตร แก้วฝ่าย. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการใช้
กระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิผลทางวิชาการ
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เพชร กิตติวีรพันธ์. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศ
ภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครพนม : มหาวิทยาลัย
นครพนม.
- มานิตย์ วงศ์ละคร. (2550). นิเทศภายในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). ปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : มติชน
- วาสนา แสงทรัพย์. (2544). การนิเทศการศึกษาของ ผู้บริหาร
โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 5.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2550). วิธีวิทยาการวิจัย. คณะครุศาสตร์
สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศุภวัฒน์ บำรุงสวัสดิ์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพ
กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนกับคุณภาพการ

บริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2550).
คู่มือการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลง
เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและ
ศึกษานิเทศก์. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุ
เบกษา.

สมคิด สร้อยน้ำ. (2542). หลักการสอน. อุดรธานี : สำนัก
ส่งเสริมวิชาการ สถาบันราชภัฏอุดรธานี.

สมติ เพียรการค้า. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วม
ในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนกับประสิทธิภาพ
การสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.

สุทธนู ศรีไสย์. (2549). หลักการนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวณี ตรีพุทธรัตน์. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชา
218301 การนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. ขอนแก่น :
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. (2550). ชุมชนแห่ง
การเรียนรู้ : ประสบการณ์นานาชาติ. กรุงเทพฯ : รังสี
การพิมพ์.

อุดมสิน คำมุงคุณ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างนิเทศภายใน
กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน ประถม
ศึกษา ในจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

Kyriacou C. (1997). Effective teaching in school.
Oxford : Basil Blackwell.